

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

127. An si quis studio emptionis, vel donationis rem furtivam sub dubio possidet, & facta diligentia dubium adhuc persistit, ad quid teneatur? Et aliqua alia circa hoc advertuntur. Ex part. 4. tract. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

c. 4. q. 2. Alcocer de ludos. 49. Lopez de contract. lib. 2. c. 23. Garzias de contract. lib. 2. c. 44. Bonacina etiam de contract. disp. 3. q. 2. punct. 2. n. 26. Scaccia et de commer. §. 1. q. 1. n. 10. & alij.

2. Sed notandum est, quod res, que ibi venduntur, non possunt vendi nisi iusto pretio, quo res ipsa valent, habita ratione operarum, quas ministri illius ludi adhibent: unde peccarent mortaliter, & tenerentur ad restitutionem, si excederent in pretio, habita ratione debiti laboris, & rei. Ita Doctores citati, & Sa verbo *Venditio*, n. 15. ubi ita asserit, [in venditione, que vulgò dicitur, lotto, cum, scilicet, multa venduntur innumeris, qui syngraphas dant cum parvo pretio, non possunt res omnes plus vendi, quam valent ipsæ, & opera ministrorum, quibus solvendum.] Ita Sa. Et restitutio fieri debet pauperibus, si veri domini nesciuntur. Deinde supradicti ministri licite accipiunt dictum stipendium, si non excedat iustum rigorosum, si non sunt plures, quam necessarii sunt; & si non plus temporis in eo negotio insistant, quam necesse sit. Cavende sunt etiam fraudes venditorum, & ditorum ministrorum, ne fortitionem facere morantur, postquam sufficientes symbola sunt collata: item, ne merces mutant vel diminuant: item, ne quando simul facienda sortitio, aliquas merces prius patiantur sortem subire, & similia.

RESOL. CXXVI.

An dubitans, si res sit furtiva, possit eam emere, et postea à vero domino eorum pretium accipiat?
Et in practico casu, si dominus non comparuerit, an emptor teneatur rem illam in rios usus convertere, deducto tamen pretio maxime, si illam emerit modico pretio?
Ex p. 4. tr. 3. Ref. 33.

Quoad hoc lege doctrin. §. 1. & vers. not. seq.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo, quia cum habeat animum querendi verum dominum vt ei illam restituat, non peccat rem illam emendo, cum vtiliter agat domini negotium, Ita Media C. de restit. q. 10. §. alij. tamen, & omnes Doctores, qui tamen observant quod si dominus non comparuerit, emptor teneatur rem illam in pios usus convertere, deducto tamen pretio, sicuti etiam si vero domino comparente illam ei tradat.

2. Sed Merolla rem. 1. disp. 3. c. 3. sub. 1. coroll. 5. n. 36. qui citat Alciatum, Bartolum, Navarram, Molinam, Sylvestrum, & alios, docet hanc sententiam procedere tantum quando dubitans, an res sit furtiva, illam emit modico pretio, eo animo, vt dictum est, vt eam reddat domino, quia videt nisi ipse illam emat, dominum eam nunquam recuperaturum, vt si emat illam ab hostibus, vel latronibus extera gentis, tunc enim dominus non poterit eam habere nisi soluto pretio.

3. Verum Doctores absolutè, & sine vlla distinctione asserunt ita ementem rem furtivam comparente vero domino deducere posse pretium pro illa solutum, dummodò fuerit pretium iustum, & dominus aliàs non fuisset expensis recuperaturus, quia cum vtiliter eius negotium gestum sit, non est æquum te in amissione pretij emptorem condemnare. Et ita tenet Castrus Palaus tom. 1. disp. 3. punct. 3. n. 4. Sanchez de matrim. 10. 1. lib. 2. disp. 4. n. 29. Bañez in 2. 2. q. 62. dub. 5. concl. 2. Salion. ibid. contr. 4. concl. 2. Salas in 1. 2. tr. 8. disp. unic. sect. 23. n. 27. & Villalobos in sum. 10. 1. tr. 1. diff. 20. n. 8. ubi sic ait, [El que compra la cosa que sabía que era hurtada para venderla à su dueño, este tal no pecca, antes haze carrea al dueño que no la pudiera haver por otro camino, y tendra obligacion à darla al verdadero señor, sacande lo que le coito.] Ita ille.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 7. Ref. 34. §. Nō deferam ad medium, lege doctrinā vers. qui te. & melius in tom. 7. tr. 7. Ref. 19. §. Sed hic. & seq. & in Ref. 33. §. 5. vlt.

RESOL. CXXVII.

An si quis studio emptoris, vel donationis rem furtivam sub dubio possidet, & facta diligentia dubium adhuc persistit, ad quid teneatur?
Et aliqua circa hoc advertentur. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 27.

§. 1. **A**D hoc dubium ita responder Villalobos in sum. 10. 1. tr. 1. diff. 20. n. 5. [El que començo a posseder la cosa en duda por compra; o por otro qualquier titulo, esta obligado a restituirla. El fundamento es por que sin derecho verdadero o presunto no ay possessiõ como dize Sylvestro ver. possessor n. 1. declarando la definicion de possessiõ que dan los Juristas. Mas ha fe de advertir que este tal no tendra obligacion a restituirla toda la cosa, si no mas o menos conforme ala duda que tuviere.] Sic ille, & post illum Castrus Palaus tom. 1. disp. 3. punct. 3. n. 2. ubi ita asserit, Si dubitas an res sit furtiva, & titulo emptoris, vel donationis possidisti, teneris facta diligentia & dubio persistente rem dividere inter te, & eos de quibus dubitas, quia tunc pro nullo stat præsumptio, ac proinde omnes aequale ius habent; practicum autem à te datum in causa esse non potest, quominus debeas aliis qui non acceperunt, & de quibus dubitas an eorum sit res, satisfacere, sicut si comparerit verus dominus, teneris illi integram restituere, etiam si pretium dedisses, quia mala fide dedisti. Limita supradictam doctrinam, nisi à possessore bonæ fidei acceperis, tunc enim etsi dubius possideris, at non comparente domino post factam diligentiam poteris retinere rem, & illa vti, quia succedis loco possidētis à quo accepisti titulo emptoris, vel donationis. Qua ratione emens mancipia ab asportantibus, etsi dubius emeris, an fuerint furtiva, at facta diligentia pro investigando verum dominum, illòque non comparente potes illa retinere, quia tunc non est possessio pro libertate mancipii, sed pro possessore bonæ fidei, qui illud vendidit, & cuius loco successisti. Vide etiam circa præsentem questionem Merollam 10. 1. disp. 3. c. 3. coroll. 5. n. 18. Rebellium p. 1. lib. 2. de restit. 7. 5. n. 7. Molinam 10. 1. tr. 1. 2. disp. 36. & 10. 3. disp. 72. Sanchez de matrim. 10. 1. lib. 2. disp. 4. n. 24. & seq. Bañez in 2. 2. q. 62. a. 6. dub. 5. concl. 5. & ibi, Salonium q. 61. tr. de dominio. Salas in 1. 2. tr. 8. disp. unic. sect. 23. n. 23. 2. & 26. Ioannem Sancium in selectis disp. 43. n. 14. & alios pene ipsos.

2. Notandum est tamen hic obiter, quod Merolla 10. 1. disp. 3. c. 3. coroll. 5. n. 12. advertit, quod vt aliquis dicatur bonæ fidei emptor, non sufficere si ignoret rem illam esse furtivam, & credat non omnia, que alter vendit, talia esse. Nam quando rumor est, aut vehementis suspicio illum multa vendere furto sublata, nefas est ab eo emere, nisi, præmisso sufficienti examine, constet ementi, alium iuste vendere. Quod si emerit, non præmissa hac diligentia, teneatur postea eam adhibere, vt sciat an res fuerit legitime vendita. Si verò nulla occurrat diligentia que ad illud sciendum possit deinceps fieri; & adhuc perseveret dubium, an legitime fuerit vendita, tunc pro quantitate dubij, quod remanet, teneatur restituere partem valoris rei empta. Ita Merolla, & ante illum Molina 10. 1. tr. 2. disp. 35. in fin. 2. concl. Sanchez de matrim. 10. 1. lib. 2. disp. 4. n. 27. Mercado de contr. lib. 2. c. 20. Villalobos in sum. 10. 1. tr. 1. disp. 20. n. 7. & alij.

3. Verum Castrus Palaus tom. 1. disp. 3. punct. 3. n. 5. hoc intelligit, quando rationes efficaces, seu moraliter convincentes adessent, venditorem vendere rem furtivam, non quando dubie sunt & probabiles, tunc enim deponendum est dubium, & intelligere, alium ritè vendere, quia nemo presumitur malus, nisi probetur, neque in dubijs delictum commissum, ex l. meriti. ff. pro socio.

RESOL.